

ٻڌڻ جي ست مکياريان ۽ زيان لاءِ نووسيني شيعر... نووسيني: ٻڌڻ جا مين ۽ ام... وڌڻ ۽ گڏڻ: گڏڻ جي رانءَ ۽ بدوڻ لاءِ

ٺٺڻ، ستالين و بن لادن هڻ موويان هڻ گري شيعر بوون، ٻڌڻ ام جي وای
کردو و شيعر لای ئم سڻ رکردان ۽ خڻ شويست ٻڌڻ؟
ٻڌڻ جا مين ۽ ام پڻ يوڻ ندي ٺٺوان ڏٺڻ قی و سڻ زداري ڏٺڻ خات ۽ وو.

شيعر هون ٺٺڻ کي ناسڪڻ، هاوواتاي ناسڪڻ ڪڻ شي هڻ ستياريدڻ. پڻ ڏٺڻ ڇٺ ڌڻ
ٻڌڻ ۽ کيشيٺ و ٺٺ هڻ مان کاتدا ڏٺڻ ستايشي ڏٺڻ قيشيٺ. ڏٺڻ ڪرڻ
ٺٺ و فڻ رڻ هون ٺٺيدڻ ٻڌڻ ڪڻ ديکتا ٺٺڻ ڪان خڻ شيان ڏٺڻ. ٻڌڻ ام لاءِ
سڻ رڻ مي ڪڻ ٺٺ و تا ئٺ ستا، ديکتا ٺٺڻ ڪان هانين دراوڻ شيعر بنووسن
ٻڌڻ ڏٺڻ وڻ ڏٺڻ وای، نزيڪي، يان شڪڻ. ڪار ڪانين زانياريمان
پڻ ڏٺڻ ڏٺڻ ڊر بارڻي سرويشتي ڏٺڻ سڻات، سڻ رنجڻ اڪڻ شي ٻڌڻ وامي شيعر و
مڻ ترسيڻ ڪان ٺٺ ڪڏان ٺٺ وای هون ٺٺري.

نموونڻي سڻ رڻ کي شاعيري ست مکياري ئمپراتري ٺٺ مان ٺٺ ٺٺيدڻ Nero
(۳۷-۶۸ي زاييني)، خڻ ٻڌڻ زلاني خڻ ٻڌڻ زڻ ٺٺيدڻ ڏاها تووي نمايشڪار ڪڻ
حوڪم ڏاڻ ماو ڪڻ هاوشو وای هون ٺٺڻ لاواز ڪڻي بوو. مڻ ٺوونووس ڪان ٺٺ
ٺٺڻ، تاسيتس و سوٺ ٺٺيدڻ، پڻ شنياري ٺٺ و ڏٺڻ ڪڻ ڪڻ ما ٻڌڻ
شيعر ڪان ٺٺ زاردرا هڻ روڻ ڇڻ ٻڌڻ سياسي ٺٺ ڪان. گڏ ٺٺ پڻ ڪردن
شڻواز ڪڻ ڏٺڻ شڪڻ ري ٺٺ ٺٺيدڻ، ٻڌڻ ام ئم گڏ ٺٺوان ٺٺ
پرسيار ڪڻ نيگڻ رانڪڻ ڏٺڻ وروڙ ٺٺن: ٺٺا تاواني ست مکياري ڪڻ ڪڻ متر
ڏٺڻ ڪرڻ ٺٺ و ٺٺ گڻر هون ٺٺڻ ڪڻ ٻڌڻ هادار ڏٺڻ ٺٺ؛ يان ٻڌڻ
پڻ ٺٺوان ٺٺ و، ٺٺا ڏٺڻ ٺٺن دادپڻ روڻ ران ڪوڪم لاءِ سڻ ڇڻ نيٺي
شيعري ست مکياري ڪڻ بدڻين؟

وڻ زانا ٺٺ لريش گڏ ٺٺر (Ulrich Gotter) لاءِ ڪٺ ٺٺ تاز ڪڻيدا
”ست مکياري شيعر ڏٺڻ نووسن“ ڏا ٺٺاڙي پڻ ڏٺڻ ڪات، ٻڌڻ ٻڌڻ لاءِ گڏ
شاعير ڪان - ئمپراتري سيزار و ٺٺ گڏ ستس، Caesar and Augustus
فڻ رمان ٺٺ وای تي ٺٺڻ “ٻڌڻ شو ٺٺي ڪي سڻ رنجڻ اڪڻ ش ڪڻ مترين خوڻي
ٺٺيداڙا”. ٻڌڻ ام سڻ رڻ اي ٺٺ بووني خواستي سڻ رباري، ڪرد و
ٺٺ سڻ ڪان ٺٺڻ زڻر ڏيار بوون، ٺٺ واني ٺٺي ٺٺ ٺٺي وڻ

داسه تدارکی بزاو، که جلی شانلی تراجیدی له بردای، گرانلی
 به داگیرکردنی ترلی دهچته کاتک شارل ئیمپراتورییهکی کرای
 خمهش؛ سوته نیس دتت نر “زردخهش بوو به جوانی
 بهسهکان”.

نر خلی له نمایشکردندا دینییهو... بهشداریدکرد له پشهکی
 شاعر، گرانلی و ژنی قیسار، هروها گالیسکه لهخوین

نر له ما فستیفایکی ئاوی به ئیلهام له هیلینی دامزراوند،
 نر نیا له گشتهکیدا به یان بهشدارلی له پشهکی شاعر، گرانلی
 و ژنی قیسارکرد، هروها گالیسکه لهخوین. (له ئه مپاددا،
 له گالیسکهی ده ئهسی فهدرایه درو، بهام هشتا به براو
 له قهمدرا لهلایه دادوهر ماستاوچی و ترسنهکانهوه). نر
 په داگری کرد که پهیکری براوکانی پهشو له بنکهکانیان لابردن
 و به ۱۸۰۸ خه تهوه گه ایوه ما.

ئم وینهیی شاعیر وک کهسهکی خپه رست، که جهان له خیا
 وهماوی خپهوه دادته، ئیلهامبخش بوو به هونرمندانی وک
 مارکیز دی ساد Marquis de Sade و نووسری براوی ختاتی نه به
 هنریک سیهنکیهفچ Henryk Sienkiewicz ، که مانهکی سالی ۱۸۹۶
 “کو فادیس (Quo Vadis) ” بوو به فیلمکی ناسراو به نمایشی
 ئکتهر پتهر ئهستینهف. تانانت نر هوهی دا دوا نمایشی خلی
 کهریهگرافی بکات - خهکوشتن سهرنهکهوتووکی خلی و سهستی

ماٲئاوايي خٲي لٲشٲوٲي نمايش، نمايش كرد:
 ("چ هونٲرمٲندٲك لٲگٲٲ مندا دٲمرٲت".)

هــزی جا دوویی وشـی گوتراو

بـگـوـمـان ، دـيـکـتـاـتـوـرـيـکـان نـاـ ئـومـدـيـيـه هـونـرـيـيـه کـاـ نـيـان دـيـنـيـيـه نـاـو
سـيـاسـيـيـه تـو

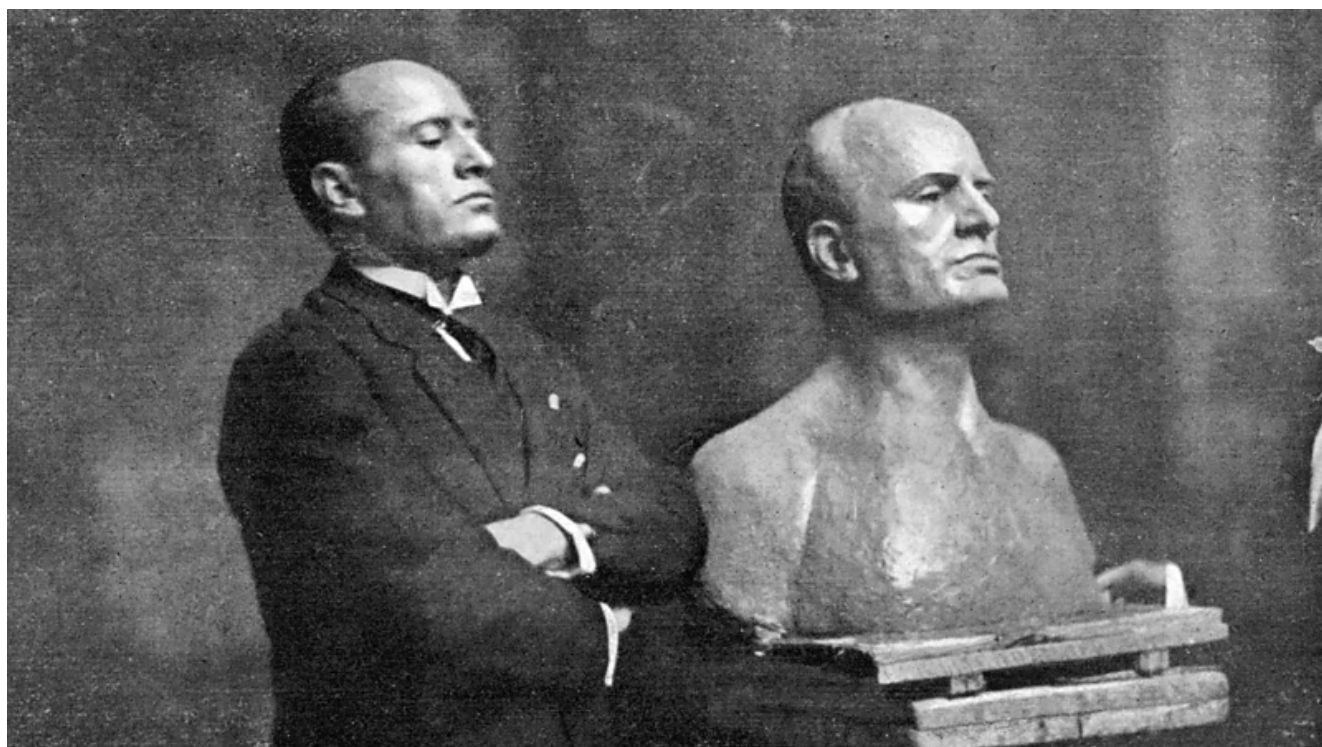
نزیکی‌ی دوو هـزار سا دواتر، گروپک لـشاعیرانی ئیتا‌یی پـشینى فاشیزمیان کرد بـ یادکردن و یـکی نـری بـ نمایش و رانکاری. 'با هونـر گـشـ بکات، ئـگـر چى جیهانىـش لـ ناو بجـت' یـکـک بوو لـ دروشمـکانى داها تووگـرا ئیتا‌ییـکان، کـ لـلایـن شاعیر فیلیپـ تـماسـ مارینـتیـو (Filippo Tommaso Marinetti) دامـزرا، کـ 'شـی وک تـنیا چارـسـرى جیهان' بـ پیرـز دـزانى. مارینـتى هـویدـدا زمان گـشـ پـبدات و دایبـثـرت و بـ 'شیعـرى واقعـى'، کـ لـلایـن نیـرسـر کوـتـگـر و سـر تا دـستى بـ برا. داها تووگـرایـیکـان کاریگـر بوون بـ شاعیرى جـنگاوـر گا بریـل دانـونـزی، کـسـایـتیـکی قـزلـگیراو کـ لـ سا‌ی ۱۹۱۹ 'دیکتاـتـریـتـکی لیـریکی' کورتخایـنى دامـزرا ند، کـ ئیلهامـبخـش بوو بـ دـستـگرتنى مـسلـینی بـسـر دـسـاتـدا سـ سا دواتر.

مەسئۇلنى سەرلەش ئاي دەربەربىنى خەشخاھى بىلەن "يەككەلىتىش سەفەرلىرى" كە دانۇنزیو D'Annunzio پەشنىيەرى كەربۇو كەچى شىعەرلەرنى مەيلى بىلەن سەتەبەردەربۇونى سەزدارى ھەبۇو ھەروھە تاۋادەك خەدەرخستنىش لەبەلەتەكەنەدا دەردەكەوت. نووسەرى ژىاننامەكەي پەچاردە سەرسەس باس لەو دەكەت كە مەسئۇلىنى بەرھەمە شاعىرە ناودەرلەرنى "بە شەوۋەكە خەنەندەنە لەسەر مەزەكەي بەكرەوۋە بەجە دەھەشت كەتەك كەسەپەتەپە بىلەنەنەكەن سەردەنەن دەكەدە". شىعەرلەرنى دۋاتەرى گۈزەشتە لە گەشەگەرى دەكەدە، دۋور لە ئایدەلەزەمە گەنەجەتە سەسەلەستە، كە شىعەرى بەرھەم دەھەنە كە شەنە و سەسەي بە وەوۋەنە جەكەبەنەزەمە - Jacobinism دەكەدە ("تەورەكە لە دەمارلەرنى خەتەكە ئاسەپەدا سەورە گەگەبەو") و تەسەپە پەشەپەنە شەشەگەسەي دەكەدە ("لە چەو مەركەسەتەكەنەدا بەرەكەكە دەدەرەشەپەو، / بىنەنە سەدەرنى دەرەتەو")

ٻڌڻو، ديکھڻ کان نا ٿو ڏيڻ ۽ هونءَ ريڊيڪا نيان ڏٺڻنڌ نا و سياست ٿي وڃي.

هیتلر ئۆۋى راگ-يا ند بوو كە بۆۋاي ب (ھەزى وشى گوتراۋى سحرۋى

هه‌یه) له‌به‌رانبه‌ر ده‌به‌یه‌یه نه‌رم و نیانه‌کانه‌ی جووانناسه‌که‌نا، جارک‌خه‌ی وه‌ک به‌هیمیه‌کی قیه‌ننایی وه‌نا کردبوو. گه‌به‌یه‌یه Goebbels له‌هونه‌ری په‌وپاگه‌نده‌یه به‌توانا بوو، وه‌مانه‌کی به‌خه‌سه‌یه‌یه ته‌یه ده‌به‌یه‌یه‌یه رایه‌ی نووسی، له‌کاته‌که‌دا په‌یه‌یه‌یه Pol Pot، که‌له‌یه‌یه پاریس خوه‌نده‌بووی، ستایشکه‌یه‌یه شیعه‌یه‌یه سیمبه‌یه‌یه لیستی فهرله‌یه‌یه Verlainه بوو.

مارکسیزمی ډووسى شپېلېكى بزووتنډوې جوانیناسى ډادیکا ډستپېکرد، بېام شاعیرى ستېمکاري یېکېتى سېفیت بې شېوازېکى سېرسو ډنډر پارېزگارانه ډینووسى. ستالینى گډېج شیعري بې زمانى جېرجى ډنووسى زمانېک ک ل و قوتا بخانه ئرتېد ډکسیډى تېدا ډاھنرا قېد ډغې کرابوو و کارکې موتیفى ډمانسى دووبارې دېکردو، لې ژېر کاریگېرى شاعیرانى یاخى و چاخى زېډېنى لېدېستچوو و. بېپې ډخندگر یېفگینى دېبرنکې - Evgeny Dobrenko، شیعريکانى ستالین بې لاسایکردنډوې هونډرم ندان، نېوونى گا ټېجاى-خود و "جېشى زیاد ډېان" دېناسرېندو.

شیعری ستالین پٽ لاءِ ڪلاش سروشتيءَ کان: ”لڏو دارستان ٺڪڏا، لڏو ٿر
 ٺاسما ٺڪي شيندا، چريڪي بولبولڪ“ .. ٺڳو رچي خودي ڇڏي لڏو ٺوڙي
 سياسي ٺوڙي ناثيرين، ٻڙي نام شيعر ٺڪا ٺي ناسڪن:

بہ دنیا ییہو بزانہ ئوکا تی
 پیانکی چوسا و فہددرتہ سر زوی،
 دیسان ہوددات بگا تہو لوتکی پاکی،

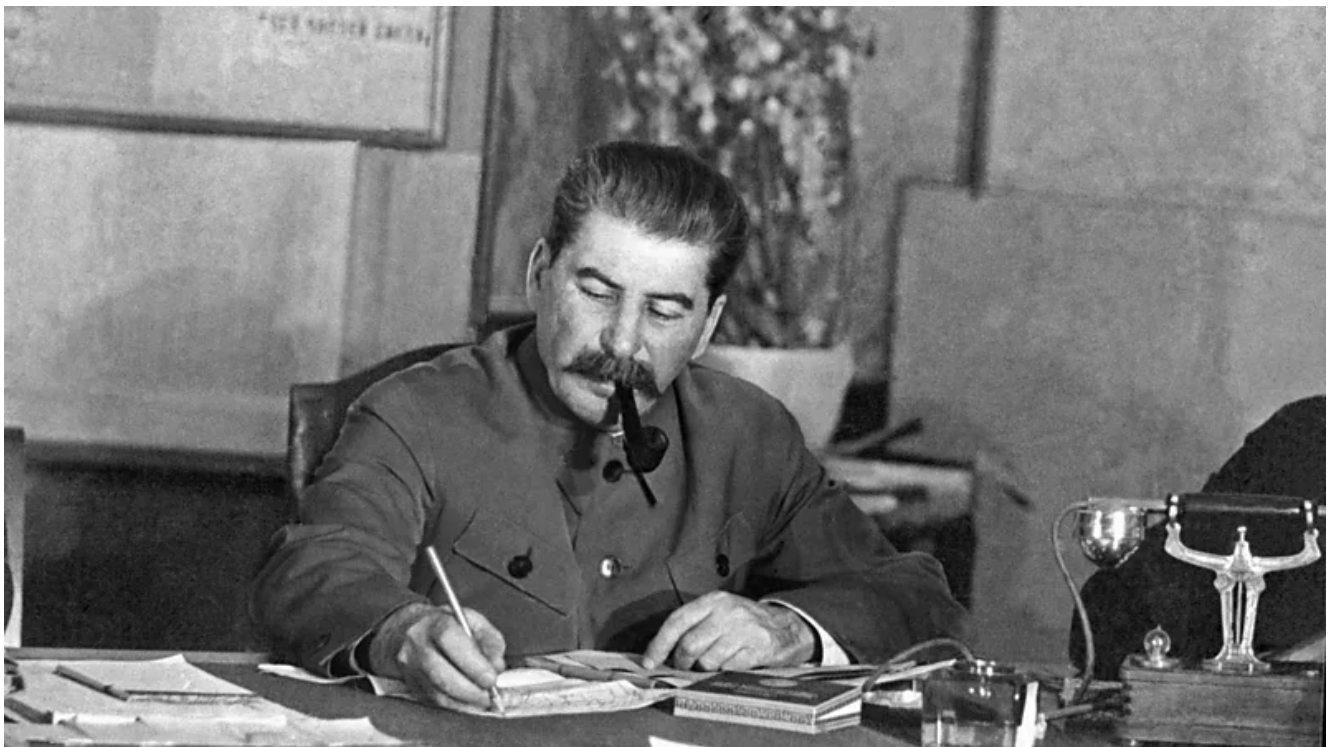
ټولو کاتلی ناڅی په دې بڼه وو ل هيو .

لې “بېسار ټم زویي دا” (۱۸۹۵)، هونډرم ټک مټیقای ټاشکراکډر دې بڼه خښتې جې ماوړر:

دې ننگ کې دې زړ کېسی هېنا یې وې جېش
کې کرابوون بې بېرد؛
زېنی زړ کېسی ووناک کردې وې
کې فډرا بوونې ناو تاریکترین تاریکی.

بېټام پښتې مېر لایېن ټوانډو ناسرټو کې هېوټی
زگارکردنیان دې دات: “خښتې کې لې بېردم دوورخراو کې دا / قاپکې
پې لې ژهریان دانا”.

ستالین لې شاعر کې دواتردا وېک گرانېټر کې دېرد کې وټو، “بې
چار نووسی ټای جوتیار فرمېسک دېټرټ”، کاتک ټو بې
دووربینیې وې “پېکړکې بې خې... لې دې هېموو جېرجیې کدا دروست
کرد”. شاعرې ستالین لې گېفار ټو دې بیې بېناوبانگې کانا
بېاوکرایې وې وېک نمونې کې ټو دې بی کلاسیکې جېرجی کېکرایې وې.

بېټاستی، ټې نانت ټو خنډگرترین ژيانا نووسې کانی ستالینیش ستایشی
شاعر کانی دېکېن: سایمېن سېباگ-مټیډیډر – Simon Sebag-
Montefiore نووسی کې “جوانیې کانی لې ټیم و زماندا یې” (کې
زېحمټ لې وېرگې اندا دېرېکې وټ)، لېکاتې کدا بېرټ سټرډیس
دېټ کار کې “پاکيې کې زمانې وانی هې یې کې هېموو کېس دانی پېدا

دښت". جواني ازاوېي و هڅوېستې قارمانانې دواتر له پاپېشتي ستالين به ياليزمې سشياليسټي دږدېکېوټېو، له دږي ئېزمونگريي نوټېکان.

قېم و شمشېر

ميراتگري ځې ستالين، يوري ئاندرېپېف Yuri Andropov ، بيرکراسي و مانسي ټکېکې کرد. وېک سېرکې کي جې بي، نازاري کسانې نازي دډا و اپېيېني هڅگاريي سړکوت کرد، لکاتېکدا شيعري څښويستي به ژنکې د نووسي. (دووووي څښوې ټکې گړنگي داهښر-ديکتاټرکان). شاعري ئېزبکې حېمېد ئيسمايلېف Hamid Ismailov حېکايې ټکې د رباري ئاندرېپېف ئاشکراکرد: يککېک ل و تارنووسکاني کاري پيرزبائي به نارد، کې تپيدا گاټي به و کرد کې د سټات څکې گڼندې دکات، ئاندرېپېف به شيعرک و وامي دايو:

جارک خراپېکارک قسېيکې لډم ها تډر
کې د سټات څکې گڼندې دکات.
ئېستا ه موو پسېټټکان دوو بارې د کڼو
به سا نانکې زر
به تېينېکردن (داڅکېم!)
کې زربې جار څکې د سټات گڼندې دکڼ.

کيم ئيل-سېنگي سړکردي کريي باکوور، کې ستالينيستيکې دانېدانراو بوو، دېستي هېو ل نووسي شانه نامي شېگڼي و کاري تيېري، به تايېتي 'تيېري ناوکې'، کې کيم وېک باوکی داهښاني هونري د ناسښت. له سالي ۱۹۹۲، کيم شيعرکې به کوکېي، جېنگ-ئيل نووسي:

دېکرت پېنجا ساېي تېمېني ئېستېرې درېوشاوکې بهت؟
لېلاين هېموانو ستايش دېکرت به هڅري پېنووس و شمشېري
لېگې مېشکې پې له د سږي و بنياتن راني،
ستايش و هوتافي يېکدېنگ ئاسمان و زوي د هڅښت.

کیم، باوکی نټټو، وک 'خړی نټټو' ستایش دکرا، ب ه مان
 شوای ماو زډنگ ('خړ سوورک ل دکانماندا'). ماو ئو کس
 بوو ک نموونې پټووس و شمشړی فرمانډوایي بډجست،
 لټلې بندمای یکتی توانای کلتووری لگ لټووی سربازی.
 ماو ه ویدا نړیتی ئیمپراتری ب خای بگوازټو و ل ه مان
 کاتا لې ټپټت. ل شیعړکدا سای ۱۹۳۶ ئامارې ب و کرد ک
 کم ئیمپراتر میراتی ئد بیان بجهشتوو، ل ئستادا پیاو
 استټقین گورکان ټنه سیری ئم سږدم دکن.
 شیعری ماو ل ډرمدا کخراو و ل بابټدا کلاسیکی، نمایشکردنی
 ئو نړیتل ک د یوت قی لیدتی. سږرډای فرمانی خای ب
 لټاوبردنی چوار بندمای کن (کلتوور، داب و نړیت، خووکان،
 بیرککان)، ماو ب شوازی کن دینووسی، ټنانت کاتک وک
 نوخبخواز و کن سږرزښت دکرا. ټنانت جارکیان ماو ب
 سږنووسری گډفارکی وت (من ترسام بټاوبوونوای ئم هټان لاوان
 گوم ا بکات)، بټام سږرډای ئو ش خای ل ئارزووکانی بټش
 نکر، لگ ئوای ډدغی کردبوو ل خټکی تر.

ماو له زماندا څه نوم کړ، له ونډه سازيدا له هاتووي څه سلماند.

("گردهکان شين وک د ریا،

څر له څه راوادا سوور وک خوښ")

باب ته کلاسيکي کان ("جیهانی مرقه بېبار، د ریاکان د بن بې د شتايي کی ئه رخ وانی")، جار جار په نډامه ("قوربانيدانی تا بې یاری نازایان بې هڅه د کات") و پېوېاگې نډی ("کچانی چین ئاو ریان بې رز فقه، / ئه وان یزی څه باتیان څه شده وټ، نهک ئاوریشم و کټان").

کاری ماو بېلگه یې که ناسکی هونډی زمانه تی کاری سیاسی نرم نیې. له سالی ۱۹۶۶، پاسه وان سوور کان کټ بې سوور بچووک کټ یان ته واو کړد له گڼه کی ۲۵ شیعر که د درایه پا ماو. ئه و کار بوو هې خولیا یې که بې شیعی شوازی کن بې تاییدت له ناو ئه وان یې که ترخانکرا بوون بې له ناو بردنی "پاشماو فیودایي کان". دوا دې که ماو نووسی، سا که پېش د سټې کړدنی شې شې که لتووری، پې شې نیی که بوو بې ئاژاوی داهاتوو: "سېرکه، جیهان سېر وڅوار د کړت".

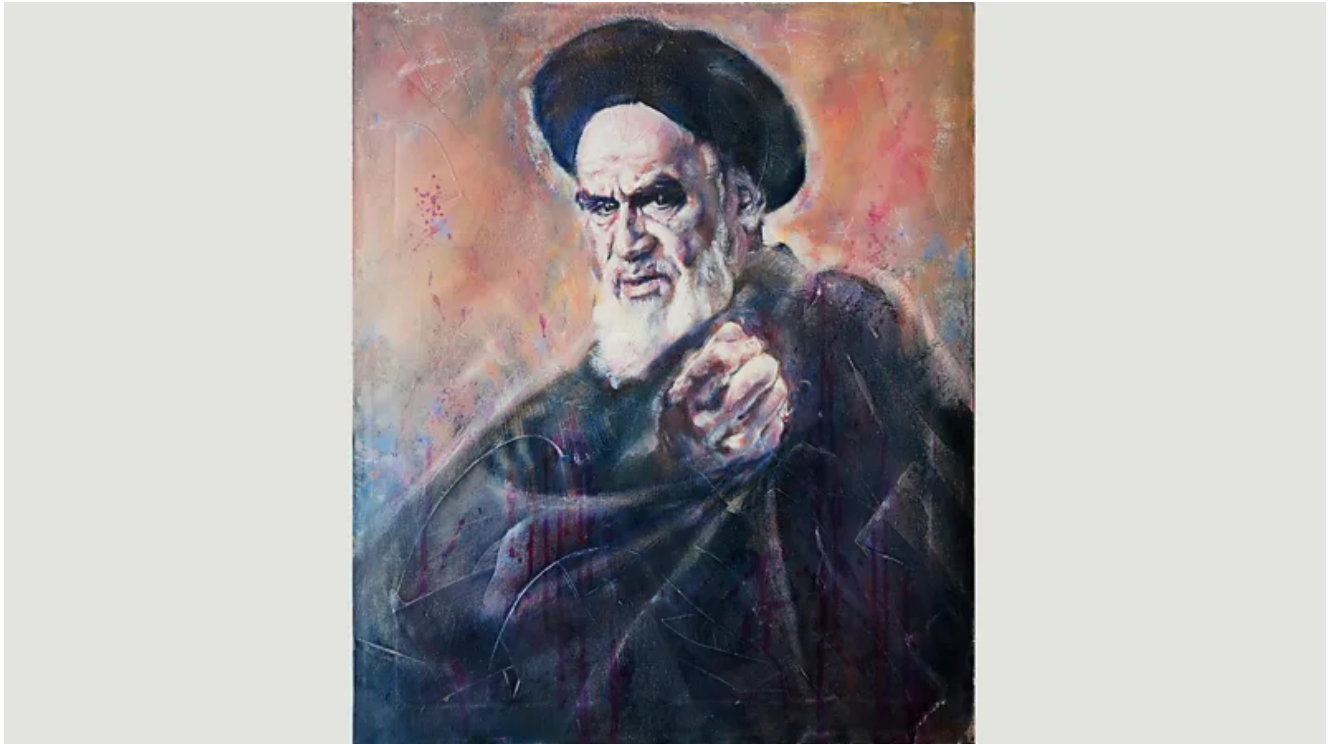
سانس ٲرچي و ڊاه ٲنڊر

شيعر وٲڪ بٲٲگي ٽاوانڪاري ل ڊاڊگاي ٽاواني نٲوڊ وٲٲ تي خراو ٽٲٲوو، ڪم ٽٲيدا ٲاڊٲان ڪارادزيچ Radovan Karadžić ، ’قٲساي بٲسنيا‘، بٲ ٽاواني جيٲسايڊ ٽاوانبار ڪرا. ڊڪيومٲنتاريپڪي بي بي سي ل سا ٲي ١٩٩٢ ڊيڊارٲڪي نٲوان ڪارادزيچ و شاعيري نٲٲو ٲٲرستي ٲووسي ٲٲووارڊ ليمنٲي ٽٲي ٽٲمار ڪرد، ڪم ٽٲيدا ڪارادزيچ شيعر ڪ ڊخوٲنٲٲو ڪم ٲٲشيني ٽونڊوتيزي ڊڪات و ليمنٲنٲ زنجير ٲڪ گولل ٲٲر و ڊٲٲٲڪي خوار وٲ ڊٲقٲنٲٲ. ڪارادزيچ ٲيڊيعاي ٲٲو ڊڪات ڪم ڇٲنڊ سا ٲٲشتر ٲٲشيني شٲٲٲڪي ڪردوو، و شيعر ڪڪي سا ٲي ١٩٧١ ’سارايٲٲٲ“ ٲٲم ڊٲٲانٲي ٽٲڊايٲ:

شار ڪم وٲڪ ٲارچٲ بخوور ڪ ڊسوٲٲٲ
ل ڊووکٲٲٲڪ ڊا هٲشياريمان ڊگرمٲنٲٲ...
ڊزانم هٲموو ٲٲمان ٲامادٲڪاري هاوارن:
ڪانزا رٲشڪڪي ناو گٲراج جي هٲي ٲٲمان؟

سٲلمانڊني نيٲتي ٽاوانڪار ڊاواڪاريپڪي ٲٲي ٲساي نٲوڊ وٲٲ تي. ڪارادزيچ ڪسايٲٲيپڪي سٲرڪي بوو ٲٲوٲي سلاڦ ٲيٲڪ Slavoj Žižek ناوي ڊٲٲٲ ’ڪمٲلٲڪسي شيعري-سٲربازي‘، ڪم ٲٲز ل ٲيراتي ٲٲٲبي نٲٲو ٲٲرستي ڊگرت، بٲٲايپٲتي شيعر ڊاستانيپڪڪي ٲٲٲار ٲٲٲرٲٲيچ-نيٲگٲش ’ٲاجٲ چيايپڪڪي‘ (١٨٤٧)، ڪم ٽٲيدا ٲشٲني خوٲني موسوٲمانان وٲڪ ڪرد وٲي ل ٲاوھٲٲڪشان (baptism) بٲ نٲٲوٲي سرب

په شکره ش کراوه.

وتاری جینه ساید میتا فرفر کی شاراولی بهه شکره: نه ته وویک له
لگای 'پاک کردنه ووی نه زادی' یوه 'پاک دکرته ووه'. بهام خوښه ران
د بهت ناگاداری مه ترسییه کانی مام لکه کردنی کسایه تی هونری ویک هی
نووسه ریش بن. سهیری کار کانی نایه توته خومه ینی بکه، که شیعره
فارسیه کانی بهی سه فیگرفر کانی ویک بهمی و حافزی ته دایه:

من داواکاری پیا بهی که شه را بم
به دس ته خه وسته که.

له لای که ده توانم نه نه نیی ته خه م بدرکه نم؟
نه م خه م به که بهه م؟

نه م شیعرانه زحمه ته له لگای که سایه تی گشته خومه ینی یکه بگر نه ووه:

من به ندکراوم، نهی خه وسته، به خایه سه ر لهوت!
چاوه نه خه شکه کانتیم بینو و به خه وسته نه خه شکه و تم...
دیرگای مه یخانه به که ره ووه و با شه و و به بچینه نه ووه،
چونکه من له مزگوت و مه درسه به زار و مان دووم.

لایه نگرانی نایه توته حریسن نه م شیعرانه ته نه به شه وویک کی به مزی
بخوښه ووه ('مزگوت و وتار به نه نمایشی به تایی دینداری دکر کین') -
هه رچه نه هه نه که ده زحمه ته به لایه بکر نه:
"من جلی زاهید و دووه وویم داد یوه".

شیعره‌کان، ئایه‌توو، وەک سه‌فیه‌ک د‌رد‌خ‌ن، کاتێک ک‌سه‌ک بتوان‌ت
ف‌توا د‌رب‌کات و ه‌م ه‌ون‌ر بنو‌ن‌ت، ئ‌م‌ د‌یک‌ات ه‌م سانس‌رچی و
ه‌م دا‌ه‌ن‌ر.

پ‌لاماری سه‌ر ما‌ه‌ه‌ک‌ی ئ‌وسام‌ بن لادن له‌ سا‌ی ٢٠١١ بوو ه‌ی
له‌دوانی میدیایی د‌رب‌اری ک‌ت‌به‌کانی، ک‌ ج‌ختی له‌سه‌ر نه‌بوونی
مان کرد‌وو و باسی خ‌ش‌ویستی ئ‌وی به‌ شیعر نه‌کرد. له‌ سا‌ی
٢٠١٠، بن لادن نام‌یه‌کی به‌ ج‌گره‌کی نووسی به‌ ورد‌کاری پیلانه‌کی
گ‌ور‌وو، پ‌ش‌ئ‌وی داواکارییه‌ک زیاد ب‌کات: “ئ‌گ‌ر ه‌ر ب‌رایه‌ک
له‌گ‌ه‌تانه‌دا ه‌یه‌ که‌ د‌رب‌اری ک‌شی شیعی ب‌زان‌ت، ت‌ک‌ای ئ‌ا‌گ‌دارم
ب‌که‌نه‌وو، ه‌ر ک‌ت‌به‌ک‌یشتان سه‌بارت به‌ زانستی ک‌شی کلاسیکی ه‌یه‌،
ت‌ک‌ای به‌م بن‌رن”.

بن لادن یه‌که‌ک بوو له‌ شاعیره‌ جیهادییه‌ ه‌ره‌ ناسراوه‌کان و پ‌گ‌ه‌ه‌ک‌ی
به‌ش‌کی له‌ سه‌رووری له‌ وانه‌ژێ کلاسیکییه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ی د‌گرت.
ئ‌میری بن لادن له‌ ع‌راق، ئ‌بو موسعه‌ب ئ‌له‌زرقاوی، هاوکات به‌
‘قه‌ساب’ و ‘ئ‌وه‌ی ز‌ر د‌گری’ ناسرابوو – که‌ پ‌یه‌وه‌ندی نه‌وان
د‌ه‌ه‌قی و سه‌زداری، ئ‌اره‌زووی دووانه‌ی ه‌ه‌ز و به‌زه‌یی وون د‌ک‌ات‌وو.
سه‌رکرد‌ی ئ‌ستای ئ‌لقاعیده‌، ئ‌یم‌ن ئ‌له‌زواهییری، ئ‌ویش شیعر
د‌نووس‌ت و خ‌لیفه‌ی خ‌ا‌گ‌یه‌ نه‌راوی به‌ ناو د‌وه‌ه‌تی ئ‌یسلامی،
ئ‌بووب‌کر ئ‌لب‌غدادی، ته‌زی د‌ک‌ته‌راکه‌ی له‌سه‌ر شیعی ئ‌ایینی نووسی.

یه‌که‌ک له‌ و سه‌ته‌مه‌کارانه‌ی که‌ تا که‌تایی ته‌مه‌نی شیعی نووسی سه‌دام
حوس‌ن بوو. شیعره‌ زیندانییه‌ک‌ی سا‌ی ٢٠١٣ به‌ زمانه‌کی ناشیرینی

شعبي نووسراو:
“تنه شنهي ئارامبهخي
غيانم به تنه دهگهشهتهو
پارتي بهعسمان وهك لقهك سهوز ههدهدهگهتهته.”
سهدام، كه هزي له وهنهگرتن بوو به كهشينكهفهوه، خهي وهك كهسهكي
بهرگريكار پيشان دهده: “لهدهدا سنگمان به گورگهكان دهكهينهوه.”
به سهرنجهاكهشي، نهو پياوهي كه تفهنگهكي داههنا، ميخائيل
كهشينكهف Mikhail Kalashnikov، خهي دهيوست بهته به شاعير. وهك
دهبليو نهچ نهدن WH Auden له وتهيهكي سهر گههي هيتلهدهردا نووسي،
“نهو شيعرهي نهو دايههنا تهگهيشتهني ئاسان بوو.”

۲۵ ي نهكهتهبهري ۲۰۱۷

بهنجامين ام

سهرچاو:

<https://www.bbc.com/culture/article/20171025-why-tyrants-love-to-write-poetry>

دينهكا بريفا وهره بهر زهبرهكي ههمن. شيعري سهليم بهرهكات. وهرگهههني له رههريهيهوه: لوقمان باپير

كه وهه گورگهكان، لهسهر بهفره، پاشهه بهدواي خدها ادهكهشن و
دهلوورهنن، نهودههي، پشتيره كهلهمدراوهكان و گهرووي سهكهكان
گهدهگرن، من گوهم له كرخهي دينهكايه.
“گهواهيهكي”

له كهكهكانه شووتيه سوور، له دهوري گوندي، ئاسمان پهتردهبوو و
بهشاييه سهريه داوي جاجاههكه و كهاوي ژاندارمه گيراوهكه
دهخستهوه، كه دينهكا لهوه به وهته دههتهدهره و وهه وهيهكي
بهره وهلايهكي به پارچه ساچمه وهپهشهخه دابوو.

“گواهیدگی”

دیندکا

چ بڼو اوچیانډ بڼم، کڼ لڼ سږی شنگال و چیا ی ځ بدولع زیزی،
تازیان زین کردوو؟ تڼ خڼت لڼ شوڼڼک شاردوو تڼو، ڼڼنگ لڼ
پشتیرک بڼ، بڼ بڼ خاک و ئاخو ی کاو ڼڼو دڼک ی. تڼ مڼزنی.
بایک کی فڼنکی، نشیم ی خڼرمان و منی.

گو ڼم لڼ باوکتڼ، بانگ دڼکا : دیندکا... گو ڼم لڼ دایکتڼ بانگ دڼکا
: “دیندکا، ئو نانځ ی ی بڼ کڼچیران بڼ و پڼیان بڼ با وچانک
بدڼن”.

ڼڼڼڼ لڼ دوای ڼڼڼڼ، ژمارڼ یان پتر دڼبوو ... لڼ تاشکڼ ند و هڼزستان و
ئڼرمینیا و باشووری خڼرئاوای ووسیو، بڼ پڼڼاو یان بڼ داس،
چارکڼ و بوخڼی لاولویان بڼ “جزیر” دڼنا. تڼش بچووک بووی و درکت
بڼو ی نڼدڼ کرد ئو ڼوان پڼویستیان بڼ ئاو و بڼ ژنک یان بڼو ژنک ی
شڼتڼ، تا لڼ دوور لڼ شڼقاری دڼشتودڼ رانی ڼاکڼ، بڼڼکو لڼ سا ڼانی
کڼچ، وک نیسک و کلڼمسک بڼو. تڼ نازانی چڼ خڼرڼندڼکانی نڼوان
“عاموودا” و “مڼسییانا” پڼ کڼلاکی ئڼستر و ئڼندامی پڼڼیو دڼبن.
نازانی بڼدوو ڼکان لڼکوو تفڼنگی فڼرڼنسییان دڼستدڼکڼو و
لڼ بڼرچیش، کاتڼ سڼریان بڼ عاباکانیان دڼبڼستن و هڼرش دڼنن،
لڼسڼر تخووی گوندڼکان هڼڼدایسڼ.

دڼڼڼڼ : لڼ بڼری چڼڼڼڼڼو دڼرچووی و “بریفا” ش لڼ بڼری چڼڼڼڼڼو
دڼرچوو و خوداش لڼ بڼری چڼڼڼڼڼو دڼرچوو، سڼرسامی و موختارکوژیش،
کڼ مندا ڼان لڼ بڼرمیلڼکانی زبڼی سڼرایان هڼنان، هاتن. گوتیان تڼ
ڼان مڼڼڼک ی دڼخڼش و یک بڼرانت هڼنایو، کڼ وک جڼنگاوڼر و لڼ
هڼر شوڼڼک ی میزی لڼ کرابڼ، ئو بڼچڼکدا دڼهات.
دیندکا ... دیندکا ...

من ماندووم، لڼو جڼی بانڼکانی “مڼریکا” و عارڼ بانڼ پڼ پووشڼکانی
کوردان دڼبینم، گو ڼم لڼ دڼنگی تڼ نییڼ.

فڼرمان / اوڼدوونان

هڼی کیژی ڼڼڼڼ زیناکارڼکانم

نڼ ئڼسترکڼت، نڼ چڼلڼوانییدکڼ، نڼ تڼلبڼندڼکان، ناتشارنڼو،
شڼ بڼنگکڼشت - ئو شڼقبردوو - بڼلاداد و خڼی دڼدڼم پشٹی تا
اوڼدوونان کڼم درڼڼر بکڼم وڼ.

ئو ڼو، با ڼندکڼت لڼ لڼژاییدک، لڼ پشت دارڼ بازڼی لقڼکانم، یڼخ
بکڼ.

من بڼ چڼرخ ی بڼ گڼردش، بڼ چرپڼ، بڼ سڼبڼری ئامڼری سڼربڼینڼو
نووساوم

لښت درخت کا نه وو

تڼونکي کان، فرختي کاني ئاگر بښتي نه وان چې ځيگړدي وديا يان له سر دارتڼونکي کان ايله دکرد؛

سيه کا نم له پښت درخت کان رسمي يان دا

ئو جا ئا نيشکم له سر لقا وشک کان دادا يوه و گم گرت؛

گم له تڼونکي هژار کان بڼدا، ئوانيش ناوقه ديان هژاندم و بڼسار قده وشک کاندا بڼر بونډوه و خيان بڼ گو و ووک کانم دگرتوه،

خيان بڼ دسکشي ژنک دگرتوه، وا له بڼرانبڼر بڼدوو تقيو کاني د رکي لوولې خوښڼر کانم، دکشايوه.

لالې ئاو و تڼز و گڼرد له پښت درخت کان نه ون، هڼردوودست بڼدي دکم وا دتوڼډوه...

خت ماتکه هې کيژي ځيژي زينا کار کا نم

نه دشت و در، نه تلېڼد کان ناتشار نه وو. له گڼ مندا و بڼ تڼکشي بڼش يان چياوه، باران و ځم دڼيني وا ئانيشکيان داداو توه و بڼزي و با و سڼڼري ئامڼري سڼرپڼانندن اکڼش اکڼشيان دکن و

باڼند خگڼلکڼر کاني خوڼنم دڼيني

“بڼڼڼک هېه تا وک شرافتمندان خي له گڼل بکم،

له نه وان کم نيز کم کاني کم مار و پاسه وانان لاقې نه کم”

خوڼنم دڼيني

په پڼه پاشايانې دريا و قرميتي شاران.

منيش خڼکڼنک پښتگو دځم نزيک دڼډوه و دڼڼن، سڼل کم کون دکم تا شته بزانم کم ووته و گڼجڼرک دڼر بارې شهيد بڼزراو کاني سار ځيگي مزاران ديزان

تا بشزانم زڼم نم چڼم له گڼ پکدته وه و

دشت، په گيايک دڼبن خڼمبارم دکا

“برووسک، ئگڼر له دڼوري جڼگ بريسه بدا، خڼمبارم دکا، جڼگش ئگڼر بڼسار وشکانيدا سڼربکا، خڼمبارم دکا. وشکانيش، ئگڼر دڼوت له مڼژووي دڼوتې دا بڼ، خڼمبارم دکا؛ دڼوتيش، ئگڼر خڼم نه واني له گڼ بڼ، خڼمبارم دکا. خڼميش خڼمبارم دکا”

من له پښتم هې کيژي ځيژي زينا کار کا نم

گڼاي سنجووان، بڼ سراسيم يي گڼلک بانگ شته دکم: “هې گڼلای سنجووان، بڼ ناوچ کم له سوريا، په هڼڼڼڼڼڼ، تووبي و خودا پڼل کم، من سرقاي دووکڼ کم، له ئازادي نه و نه وانم دڼپارڼز

کە نەوای دیکە ئاودەکان؛ مەودای من زین و گەردەلوول
تیایدا پەشنیاری ناوکی دیکە بێ ئاوم دەکەم و
هاواایی مەمکەکانی سەردەم دەکەم بەر و دیوێخانی قوێاوێلکە و
سەمەکانی، بەر و مەمکەکی لە پشت گۆشەگەنم لە هیکە خودای لە
پیدا بوو.

هەیی گەشە سەنجوو، جوگرافیازانان خەوتوون، فیشەکان مەشی
نەنیییەکانی گیا کراون ...
"من کەشتیان و کەشتییەکانم
هەنگاوی ژەنگاویید". لە پشتەخت، لە هەردوو لاکەلەکت خوەنم
دەبینی

خەرەندەکم لە خەرەندیدا زیندوودەکا تەو و
بە ئێسپەکی ترسەو مل لە چەپەرەکانی ئێسپەدەبە و
لە جلووبەرگی "بریڤا"ی بە غەوار و تەقسە خواوەندان کوژراو،
دەحیلەن.

بەلای توندوتیژیدا کەل دەکەم و هەناوی ئێسپان لە بەرچیڤەک گەر
دەدەم کە چەرکەس و کورد خەیی پە دەخورەنن و بە چۆستی قیت دەبنەو.
واریقاتیان بە نەرگەز و باوێی ئێبەدی ختم دەکەم و وەک درەخت و
چەلەکان بەر و ئووبارەکان دەچین،
دەبین : "هەیی ئووبار وەر،
هەیی چیا، وەر"

دەشەبین : "هەیی پە وەر
هەیی گەشە سەنجوو، تەش وەر بە ساریەکی لە کونی کەلەسەر و
دەتەر."

بەلای توندوتیژیدا کەل دەکەم و بە بانگەشتی ساتەکان دەکەم، تا
هەندە بلەوری دە بەسەر عەرەبەتی ئێ و بەلایاندا بەدا کە لە کەفی
جەمسەر و قەرمیتی شارانەو دەن.

هەو دەدەم، ئێوجەیانەیی لە لێوم دادەخورەن، بە لەداردان بکەم و
و ئێ و جەیانەیی بەئاگاییشم بکەم و کاتەکی جەستەیی ئاودار کام
دەبە و بەر و خەرەندی کات و لووری پەرچوووان ئاچ دەکەر.
شەبەنگی ئێ و کیژ هەوا نەم گەشتم پە دەکەن، کە خولگەیان بریندار
دەکردم. ئێستا و دوا ئێستاش گەشتان و خوەنەک دەبەم و بە
زنجیرەکی دەستی ئاست و دەستی چەمەمەلات، وە دارستانەک
خەفەندەیی کەتایی لە هەدەوەر و بەیی خاپووریش بەردەبنەو. لە
ئامەزەت دەگرم تا دەست بە دەستوێشان دەنەو بگرم.

بەراییی هەناوت دەگرم و فەتەدەدەم، ئیدی بەر و خوانی دنیا
گەردەبیەو.

(ئێستا لە لێژاییدەکان تەدەپەیی، قوێنگەخت پەدادەدا و بەشایی سە

تا ساپی داد بکره دگره، دواى ساپی داد
تانکه کان ب کرهت دگره و دواى سه د ساپيش قوئنگه کان له گه
تانکه کان دچنه ب شاپى سينه و دواى ه زارپى يکه ميش، سگ ب خ و
ب يزهک تووتکه وپى به سر گورچيله و د و فپى جگه ردا د ميزن، ب
ناوتدا د گه

فپه مدای و د ستم کرد ت شپى دنگى سر لمى بيا بانت و
وازم له د روونيش ه نا ب ئ و شته ل قورئانى له بووردن سرقا ل
کردوو و گه امه و خه رند که م.

آ / له خشه ش رواپى بارانى ب نوثر بترازه، هيچ مه ودايک له
نه وان گه رده کا نمدا ني.

_ پارچه پارچه ب ...

_ پارچه پارچه د بم،

با گه پانه کان له بر قرخى من پارچه پارچه بن، تا له گه ش شپى
تريکى خى داد خا و له و که س ش زوير د ب ب يکه گرتوويى دته لای،
ب نا ايان د خ ش بم.

ب _ له نازى گه ل بترازه، هيچ به شاپيکى دى له نه وان گه رده کا نمدا
ني.

_ پارچه پارچه ب ...

_ پارچه پارچه د بم،

هه ش له وش د که م ب يکه گرتنه بته لام.

ج _ له ميکره بکانى ش بترازه، هيچ به شاپيکى دى له نه وان
گه رده کا نمدا ني،

و رن،

ماشووق و سارداو و مانگ به دب خته کانى ب ستوونى ته له فپن و
برسيه تيدا ش بوونه ته و.

ب په کدا لکاويى قه لايى ه راوزه ناو و رن، تا له يکه کديتان
بکه م و و فله لکى به مباح بد م د ست ه ر د ست يکه کتان.

له ژنان من ميراتگرتانم، له سر ج و بالينگاني کيژپى سوارى
دايکى د بم،

يان دوو خوشکان له سر تيغى ه ناسم که د که م و و

نريته کانتان، له به ندرى گو و د به م ناو به لمى بارکردنى ژن
خواو ندان و ژانپى "بابى عالى" ل ه ه ژانپى ژانپى قى جمپى د.

د _ له گو يشه خوراسان بترازه، هيچ به شاپيک له نه وان
گه رده کا نمدا ني،

_ پارچه پارچه ب ...

_ له گرتوو خانپه کدا پارچه پارچه نا بم

دپ توانم له پ و د رچم و بچم ناو چاو قوولکه . و رن

دووزمان و نربازان، بنگيان ورن، با هژندک ب زنگکانم
ووخين.

گویم ب دنیا اادرا

گویم ب دینکا بریفا اادرا

گویم ب سیما و خواوویی خم اادرا

گویم ب خشیویستی اادرا، ک ل فشیوی یاخووبوونم اادکا و
ناشتی ل پیووی هندی ژندا دکاتوو و اچدبندوو و بـسـر
کووخنی هژاراندا دادکـن:

دستخشی ل گرووم دکـم

دچم سـردانی ئو کـمـی هژارانـی ل سـرـرـیـکـانی گوندکا نیان
مـتـرـزـیان دامـزراندوو و غـیـبی ناو مـستی گـواـی پاشایـتی
دـبن وا بـ سواری دولدولکـی و بـ دـستـسـی ئاوریشمـوو دـ، ک
لـژـر فـزای اوانیشمدا گونی خـیان وـران دـکـن، من لـناو
مـستیدا غـیب دـبـم و

لـ سارداوکی دـگـا تـو سـروچاوکانی گـل، لـ قاقا دـم،

ئـگـر گـلـیش اـدـستی باران و باـندانم بکا، بانگی دـکـم :

_ کـرتوپـرت بـ

تـ و ئـو کـسـشی وا لـ شاری سـردـم بالووکـ بالووکـ خـریکی
دـرـزـیـ.

گـرووم پـیرـز دـکـم و

لـ خـوـتی خـردا، قـرـr
اـمـدـگـر :

“بـرد و ئـسـپ

بـرد و خیـانـتی سـپی

بـردو و چارکـی کـشتی سـی.”

وـک سـبـازکی سـربازانی بت پـرستـکان، لـ نـریت و زـدـکـم
دـمـدـرـ،

دـمـدـرـ و مـشـنگ دـکـم چـلاوخیـری گوئی غـواران

با ئـودـمی مردن پـ بـ گـرـرـرـرـرـرـرـرـرـرـرـرـرـرـرـرـرـرـr

با ووباریش بـیتـ نـردراوی لـسـدارـدان، منداـان قـرـرـرـرـرـرـr
وی تا مزگـوتی باوانم دـبـم،

منی لـناو یا قووتی داخراو و ئـرـ داخراوکاند مـلـ دـکـم

بـ زـبران، دادـسـمـ سـر خـونـ گشتیـکان و وخساری ئـتـنتیش

دـکـمـ باکـنی سـزانـیـکی دـتـ بـرچاوی کاروانـ تا پـیـکـ و

وادـکـم نیوی لای خوارـی جـستـم بـ کـگـیـکـدا بـگـرـرـرـr فرمـسـک و
سـنی تـدا پـکـداچوو و

چـندین ئاودزـش، لـ دـوری کـنارـکانی ئـبـدی، بـ پـژیوانیـکانم

دروستد ککم.

ئاځای سړ بانکان، ئیستکم پډ ډگرن : "لځ ځونی ځرهرهځای تی
واگاهاتین و هاوارمان کردیت ځ بیابان رابوځر وهاوینان ځ
ځخواسی بیځ بالینگان ځ نځرمونځکک" و
ئاځاکان هځپانکوتای ځ سړ ځنککم و لځ ساځنی ئاو ځ چاوځوان
بووم و

ئځ ځدیځ تیش چاوځای کردم تا لځ لځوارځکانی شکفځیدا هامځای
سرووش بکم

یان ځ داردځستککم لځ "لځیلک"ی ځځکان بدځم، تا حکمځتکک
هځندځ منداځ جځلځ بکا کځ دځچنځ وادځی "قوداس"کک نووتک و
هځندځ ئاسکی تځرجځمځناکرځن، من تځرجځمځیان دځککم؛
"هځر ئاسکک فاتیحاځک"

بانځ ځیداځکانیش تځرجځمځ دځککم : "واگاهاتین و دیتمان تځ
ساجمځی

خانځوادځی لم ځ تځقیلځ دځگوازیځوځ، عارځبیش دځ ځ ناو یادگځی
سځدیځمی گځردوون؛

ځ ناوی ځت بانگمان کردی،

ځ ناوی ئځماس و مځرجانیځ بانگمان کردی : هیچ هاریکارکک نځبوو
ئاځاستککانت وک ماسوولکځ خاودځبوونځوځ و خاویان دځکردیځوځ،
مځروولځ ئو شانانځیان کځدځکردځوځ کځ لځ تځدا ځردځبوونځوځ
شانځیځکی دیکځ

شانځیځکی دیکځش

ئیدی لځشځوځی ځځځځندځیځکی ځ ځردی پځش زاین و ځ ځردی پاش
زاین ځردځژکراځ، هځدځستیځوځ؛

دیتمان هاواردککای : "منی براهماتی مځروولځ، ځ مځلځکووتی
پرسځداریځ ځمیدا دځ ځم.

ئیدی تځمان کوشت".

گځرووی ځم پیرځزدککم و

لځ کځلځ ځرځکانی هځورځش، ځرځو گوځځگځنمځکانی دینځکا، ئاځا ئاځا
فځاځپځستانځ لځگځځ ژککمدا دځککم :

"کځسککک وک من، ئځگځر یځکی وک تځ ځ کوشتنځ تی نځکاتځوځ ئځدی چ
بکا، دواځ کوشتنځش ځ وردی لځناو ئځندامککانت بگځځ و شځتانځ
ځتځدځرځ و داواځ مردنی مرځف و مردنی دځریا و ئو شتانځش بکا کځ
دواځژ لځ کانزا و ئځکسید دځیاننځخشځنځ تا کځرپځځکانی ځی پځ
ئاځریدځ بکا؟

باشځ چی بکم، کځ من لځ پشت درځختککانم و شنځی سات هځدځمژم ؛
شنځی ځنی پووش هځدځمژم و ځلای ئځسترځکانی دارځانیشدا هځور و

هاتیپ کی ژاندارم گمژ و دکان دستی بسردا دگرن. ک
دشزانم ت بس نندلی و تفنگ و بر و من ادا کی، خمی
خون کانمت و لیان دترسی و بسر قمت ریک کی نوان ک ناری
من و ک ناری ئ و جست ی دا دسووی و وا ل ژر فان سکانی
"جوم ز" دا ف دراو. خ داو ی لوار کانی ووبار، هردودست
لسر گرم ی جل کانی، نو کا تیش ب، ل بر دم ه چونی ئ و
دش کندی و برزد بندی، ه ند ب ق ل م ژووی "ان" ان
داد چ ک کن نام ه یوی کانی ب ه ساران د نووس. د نیام
ت کلیل کانی ووبار ل ژیان ش قار کانی ز ماو ندی لیتراوان
د فنی و خ د کوتیپ ناو خ م مشی سری ه تا بنی بر و ه ی
پارچ کانم دی

ووت، ت نیا ه ند تزی ه لای س ر ن وچ وان و هردو نکان
ن ب؛ د م ت نکشت و ه و س کانمان ل بازنی داربران، ج ندرمان،
دنگ، وشکانی، خ شخاش، و ن د ک شم؛ د م ت نکشت و ه و س کانمان
ل سیق تری ش و د گوازم و ب وادی درختان".

کی دی ل ک ل بر کانی جوگرافیا واگا بنم، تا گ واهیم ب بدا و
گ واهیم ل س ر بدا و گ واهی ق ساخان ی کم بدا ئ و ل
ئ ست ک کانی دوو یانی نوان دنیاو خودا ه د هنج؟ خ م
د خال تی د ان کرد تا پ ش من د نگدان و ی با کانم ب ن کوخت
ب چ کدا هاتوو کان، ب ئ و کیژ قوتابیان ی با ک ل شوورای
قوتابخانه کانیان و ل پ ناو من هاوارد ک کن؛ خ م د خال تی
ووداو ک کرد، گ رم و سارد، ت و وشکی ب ت که د ش ق نر، تا
ل ئاه نگی تاج ل س ر نانی دیموکراتیپ کانی ج گر و ل
س روسا مان کانی د، ل س ر ی منی بند.

دنگ ه د ب م : با ئ و د ه و رب ت و

ه موو پ یو ی ک د بینم ک ناعور ک کی ه د ب ست و و
س رکرد ی ک ل س رکرد کانی خ ش ویستی ناکام گو واپ ژنم د کا و
گو م ل ی چن چ ل ک ی کی نیشتمانی چ ن ب چ ل ک نیشتمانی
م ی ک کی دراوسی ل د دا، دارخورماش خ ی ب دید نیم ناماد د کا
منیش، ل پشت بر دوو چ ک کانی م ژوو و ش و یی درخت کانی و

خ ر ند ک د ن ر م ناو خ ر ر ند کانم و

کونی ئ ست ر ی شو نک و ت کانم ب ت پ د ر و خ شی پ کراو د گرم
و د چ م لای ج ماو ر کی ل ه ر می سیحر و و ک ن یار د ن لام و
دادگایم د کن.

(من د ج نگام و ل رد کانیش ل با ک نی ه ت ل کانیان و، ووباری
پ ژار کانی منیان ب دووربین د پ و و

م شوو ل ی ت قینیش، ک دوو فریشت ی ب فرین ب د وری ناوکی دین کاو

گڙيان دځوارد).
بـرـو جـماوـرک دچم دادگاييـکم
پـ چـراي ئـندامـکـاني دـکا؛ دادگايـکـي دـزيميـو و منيش
هـکارـکـاني ناگرم بـ ناشکرا کرد و چوومـو و سـر شکـي گـواـم
دـستـنوـثر بگرم، تا لـ هاوين، لـکـاتـکـي شـپـل گلـيـم لـگـو
دـگـوـتـو و گـوـاي دارخورماش دـتـ خـواز بـني دـستا يـتـيم
ئـو دـمـي پـريـدـکـان، لـسـر لـقـکـي ديجـل، بـ خـ و بـ
دـفـتـرکـانـيـان و، لـهـيـکـا لـم پـيـداد بـن
منيش، چـنـدين دـستـ و شـي وکـ فيشـکـ شـتـ و يادگـي داگيرکـراويـان
پـ دـنووسـمـو. دـم،
گوتم بـيـاني دـچـم بـيـانيـکـي تـس دـبـتـو و يـان لـ قـوـنـيـکـي پـش
سنووري مـرـق پـچ دـداتـو:
گوـم لـبـو مـرـق، ئـستـاي خـي پـينـ دـکـد و دـمـرد، ئـيـديـلـق
رامکردلـاي گوـم گـم، تا بـ دـينـکـا اگـيـنـن مـن بـمـو و
هـنـد بـيـانگـم لـسـر کاغـز پـيـد، نـوـکا کـاتـکـي دـيگـم زماـنـم
بگير و،
پـي بـم خـرـنـدکـشم پـي.

بـيرووت ۱۹۷۲

دوو کورتيل چيرک/ ويژدان و نومـدي ئارامي. نووسيني دکتـر زگار شـرواني

نومـدي ئارامي

چـنـد نـوـثـکـي کـمي دـيکـ و قرزاـي نـخـشـي، دوا قـپ لـ گـشتـي گـنـجـ
بـهـنـزکـ دگـر و اـپـچـي دوا مـنـزـي دـکـات.
مـن دکتـري ئـوم و ئـوم لـ مـعلـومـ.
بـ تکـايـکـي کـزـمـو داوام لـدـکـات:
هـمووان پـيوـنديـان لـگـم بـيوم، قـيـنا، بـمـام توخوا وـزعي مـن
لـ داـيـکـي دـنـجـاوم بگـيـنـن و لـي بـپـاـو بـت بـ دوا نيگا.

ئۆزى دواتر و...ام پىيامى دايكىم وا پىگى ياند :
دايت دت و چاوت ماچدكات، دت بى نىگات، دت، زىر نابات، هاكا
هات.

ئومىد و ئارامى يىك و ...ژىكىان لى تىمىنى درىژ كردى، ئىتر
سىنگى بى دوا ھىناسى ئومىدى كون بوو و دوا پىپىۋوى ئارامى لىكنا.
ئومىد و ئارامى، تىرجىمى من بوو بى ئىسى پىيامى كى دايكى:
مىحالى جارىكى تر چاوم بى چاوى بىكىوت، با بىمىت. ئىو دىمىكى
مردوو.

....

ويژدان

حىزب باوكى بى مىندايت كى بى باوكى.
حىزب لانكى بى مىندايت كى بى لانكى.
ما بى تى، بى حىزبىدىكى كى دىسىزى، كىسى چاكى.
شمالى بى ئىندامىكى كى ھىوا دىھىنى، چالاكى.

▪ ئاتاجت بىپىچىو،
پىلى مىندا...كانت بىگرى.
چى كى، بار كى.
▪ شوفىر، دىتىش بىلدىزىكى لىدى.
ئىم خانوو لى دىزىحىزبى پىس، پاك كى.

كىسىكى جى مىمانى و شايستىمان ھىناو ئىم خانوو ئاۋدان كا .
ويژدان، كچى مىنا...كى دراوسى، بى ھىداۋان چوو ھىوا بىداتى
دايكى:
دايى دايى... ماىيان بى مامىستى كوردىمان چىكىد بى ماى
خوشكىكى!
....

کلیئر ۱۱۱ ئیلسا سادیکی فا هارپئر نیکی جیہا نیی . . رزا شوان

کلیئر ۱۱۱ی رووسی (ئیلسا سادیکی فا) هارپئر نیکی کلاسیکی
بناوبانگی جیہا نیی .

شای نی باسیش، یکی کم ژنی کورد کی هارپی ژنی، موزیکژن و
گرائیئر خاتوو (تارا جاف). هارپ (چنگ) نامریکی
موزیکی تالدار (تالدار). یکی کی ل کی کترین نامری
موزیکی کان. مژووی بی زیتر ل (۵۰۰۰) سا بی ل ئیستا
دگگتوو، سمیری کان - بی رچک کوردن - بناوبانگ بوون ل
دروستکردنی هارپ. ل شوئوار کی کاندا، هارپی کی
زین دزراو توو، کی میژووی بی سارد می سمیری کان
دگگتوو. هارپ نرخی گران، ل (۲۰) هزار دلاری ئیریکی
زیتر. ل زیتر ل (۲۰۰) پارچہ دروست دکر. ژنیشی ئاسان
نیی .

ئیلسا سادیکی فا، ل (۳۰ / ئالدار/۲۰۰۳) ل شاری (سانت
پترسبرگ) ل روسیا ل دایک بوو. ل سالی (۲۰۱۸) دا،
قوتابخانہی نامادی تایبہت بی موزیکی سار بی پیمانگی
سنت پترسبرگ توالکردوو. ل سالی (۲۰۲۱) دا، ل قوتابخانہی
کامبریج میوزیکی مندی ل شاری واترلو ل بلچیکا توالو
کردوو. ل ئستادا دوا سالی خوئندی تی ل قوتابخانہی
جولیار ل شاری نیویورک ل ئیریکا. بی وگرتری
بوانامی بکالریس ل موزیکدا.

ل سالی (۲۰۱۵) وو، دامزراوی خروازی نی دوو تی (فلادیم
سپیفاکوف) موچ یکی مانگان یان بی ئیلسا سادیکی فا
بییوو، بی درژدان بی چالکیی موزیکی کان. هر ئم
دامزراوی. وک یارم تییک (سکلرشپ - خوئندن ل سار
ئرکی دامزراو کی) یان پبلخی بی درژدان بی خوئندن
ل بلچیکا. ل سالی (۲۰۲۱) یش، سکلرشپ کی تری ل لایان
(دامزراوی گوزیگ) وو، پبلخرا. بی توالکردنی خوئندن و
بدستہ نانی بوانامی بکالریس ل ئیریکا.

ل کاتکدا کی مندا ۱۱۱ هاوتم نکانی، خریکی یاریکردن
بوون بی یاریکانیان. ئیلسا سرقالی فربوونی

هاریژ نین بوو. چټکۍ کی زړی له د ننگۍ کانی وړدۍ گرت. تېمۍ نی ئلیسا (۵) سا بوو. له و کاتۍ خړیکی هاریژ نین بوو، که هاریژ که له باۍ خۍ بۍ زتر بوو. هاوۍ خزانۍ کۍ یان (ئۍ گا شیفلیچ) که مامۍ ستایۍ کی هاریژ نۍ، هات بۍ ماۍ یان و گوۍ له ژۍ نینۍ کۍ ئلیسا بوو. زړ سۍ رسامی بوو. ئۍ گا یۍ کسۍ ر تۍ گۍ یشته، که که سۍ کی ناوازی دۍ زیۍ وۍ. تا ماوۍ یۍ ک بوو بۍ راهۍ نۍ ری ئلیسا سادیۍ قا.

ئلیسا له تېمۍ نی (۶) ساۍ یدا بۍ یۍ کۍ م جار، یۍ کۍ م نمایشی هاریژ نینی له هۍ شاری سانت پترسبۍ رگ، زۍ دی له دایکبوونی، پۍ شکۍ ش کرد. بینۍ رانی سۍ رسام کرد. ئلیسا لۍ وۍ وۍ سۍ یست (ژۍ نیاری بۍ تۍ نیا) ناوبانگی دۍ رکرد و بۍ منداۍ کی بۍ هرۍ مۍ ندی بلیمۍ ت و ناوازی ناسرا. ئستا ئلیسا لۍ سۍ ر ئاستی جیهانیدا بۍ ناوبانگۍ.

ئلیسا له (۷) ساۍ یدا، بۍ یۍ کۍ م جار له هۍ کی بۍ ناوبانگی (گارۍ نگی) هاریژی ژۍ نی.

ئلیسا له تېمۍ نی (۸) ساۍ یدا، له گۍ ئۍ رکیستراکاندا، که نسۍ رتۍ ی هاریژی ژۍ ند، بۍ سۍ رکردایۍ تی ئۍ رکیسترای بۍ ناوبانگ فلادیمۍ ر سپفاکۍ ف و یوری تۍ میرکانۍ ف.

له تېمۍ نی (۹) ساۍ یدا، یۍ کۍ م که نسۍ رتی تاکۍ که سی خۍ ی، بۍ ماوۍ ی یۍ ک کاتژمۍ ر و نیو پۍ شکۍ ش کرد.

له تېمۍ نی (۱۱) ساۍ یدا، یۍ کۍ م (سی دی) خۍ ی تۍ مارکرد. هر لۍ م تۍ مۍ ندا، ئلیسا سادیۍ قا، له ساۍ ی (۲۰۱۴) دا، بچووکتین هاریژ ن بوو، که له که نگرۍ دوانزۍ مینی هاریدا، که له شاری سیدنی له ئوسترالیادا بۍ سترا، بۍ شداری کرد و هاریژی ژۍ نی. ئم که نگرۍ یۍ سۍ سا جارۍ ک دۍ بۍ سترۍ ت، له (۴۰) وۍ تۍ وۍ (۲۰۰) هاریژ ن بۍ شداری تۍ دا دۍ کۍ ن. ئلیسا وۍ سۍ یستۍ کی هاریژ نیش، له هونگ که نگ له چین بۍ شداری له که نسۍ رتیکدا کرد. ئلیسا له هۍ هۍ زۍ بۍ لاج و بۍ ناوبانگۍ کانی سۍ رانسۍ ری جیهاندا، نمایشی هاریژ نینی پۍ شکۍ ش کردوۍ. ناوبانگ و رۍ ز و شکۍ داری بۍ خۍ ی و بۍ نیشتمانۍ کۍ بۍ دۍ ستهۍ ناوۍ.

ئلیسا وۍ ک سۍ یستۍ کی هاریژ ن و له گۍ ئۍ رکیسترا بۍ ناوبانگۍ کاندا، له دۍ یان که نسۍ رت و فۍ ستیفا و له ئاھۍ نگی موزیکی و له چۍ ندین پۍ شبۍ کۍ نودۍ وۍ تیدا بۍ شداری کردوۍ. له دۍ وۍ تانی وۍ ک: ئوسترالیا، نۍ مسا، رووسیا، ئۍ مانیا، بۍ لچیکا، نۍ رویج، دانیمارک، ئینگلتۍ را، بیلارووسیا، که ماری چیک، سویسرا، ئۍ مریکا، سوید، فۍ رۍ نسا، فینلۍ ندا، چین،

- ههـ نندا، پهنندا، ئيسپانيا، كرواتيا، ئيستنيا، ئيسرائيل، سلڤينيا، هنگاريا. بـ كورتى لـ (١٦) دـ وـ نندا، وىك سـ سـ يست و لـ گـ ئركيستراى ئ و و تانندا، (٢٦) كـ نـ رتى هارپىز نينى پشكش كردوو. زياتر لـ (١٥ بـ ٢٠) ههزار بينر، ئامادى كـ نـ رتـ كانى بوون و سـ رسامى بوون.
- ئـ لـ سا (٥) سى دى موزىكى لـ ئـ مانىا و روسيا و فـ رـ نسا و بـ لچىكادا تـ ماركروو. تازـ ترين ئـ لبومى بـ ناوى (ئـ ستـ رى هارپ) ، كـ لـ (٢٠٠٣) دا، تـ مارى كردوو.
- ئـ لـ سا سادىكـ فا ئـ مسايش لـ (٩ / شوبات / ٢٠٢٥) دا، لـ ويلايتى داكـ تاي باكوور لـ ويلايتـ يـ كـ گـ رتـ و و كانى ئـ مـ رىكا، كـ نـ رتـ كى هارپىز نينى پشكش كرد.
- ئـ لـ سا سادىكـ فا، نوـ نـ رى فـ رمى و باـ يـ زى دامـ زراوى لـ ن و هـ لى هاريس و سالفى هاريس.
- ئـ لـ سا سادىكـ فا، تا ئـ ستا چـ ندين خـ تى شايستى، لـ چـ ندين پـ شبـ كـ نى نـ د و و تى لـ و تانى جيهاندا بـ موزىك، بـ دـ ستـ هـ ناو. خـ تـ كانى بـ پـ ي ساـ كـ ن:
- ١ـ لـ (٢٠١٠) دا، خـ تى يـ كـ م لـ پـ شبـ كـ نى نـ د و و تى لاوان لـ نيويـ رى، ئـ مـ رىكا.
 - ٢ـ لـ (٢٠١١) دا، خـ تى يـ كـ م لـ پـ شبـ كـ نى نـ د و و تى، بـ هرـ مـ ندانى موزىك لـ شارى هانـ شـ تـ ن لـ ئـ مانىا.
 - ٣ـ لـ (٢٠١١) دا، خـ تى يـ كـ م، لـ پـ شبـ كـ نى نـ د و و تى لـ هـ لـ سىنگى، فـ ينـ لـ ندا.
 - ٤ـ لـ (٢٠١٢) دا، خـ تى بـ ناوبانگى (يورى تـ مـ ركانـ ف) ي وـ رگـ رت.
 - ٥ـ لـ (٢٠١٧) دا، خـ تى سـ يـ م لـ پـ شبـ كـ نى بـ هرـ مـ نـ د لاوـ كان لـ رووسيا.
 - ٦ـ لـ (٢٠١٨) دا، خـ تى چوارم، لـ بـ يستـ مـ ين پـ شبـ كـ نى هارپ لـ ئـ سـ رـ ائـ ل.
 - ٧ـ لـ (٢٠٢٣) دا، خـ تى يـ كـ م. لـ پـ شبـ K نى نـ يود و و تى بـ موزىك لـ سكا نـ دنا قيا.
 - ٨ـ لـ (٢٠٢٣) دا، خـ تى يـ كـ م. لـ پـ شبـ K نى خـ تى گـ و رى جيهانى نـ د و و تى بـ موزىك.
 - ٩ـ لـ (٢٠٢٣) دا، براوى يـ كـ مى، يازدـ هـ مـ ين پـ شبـ K نى نـ يود و و تى سـ يـ بـ لـ س بـ موزىك.
 - ١٠ـ لـ (٢٠٢٣) دا، براوى يـ كـ م، لـ پـ شبـ K نى نـ يود و و تى كلار شـ مان.

۱۱۔ بـجگـ لـ و خـا تـا نـ، ئـلـیـسا چـنـدین خـا تـی تـر و رـزگـرتـنی بـدـستـهـنـا و۔

تـنـیا بـ یـک و شـ، دـتـوانـین سـتـایـشی هـارپـژن ئـلـیـسا سـادیکـفا بـکـین ئـویش ئـو و یـ بـلیمـت ـ۔ پـمـوایـ کـ ئـلـیـسا دـا هـا تـو و یـکی بـا تـر و گـشـتری دـبـت۔

(*) بـ نووسـینی ئـم بـا بـتـ، سوودم لـ چـنـدین سـایتـی ئـینگـلیزی و رـگـرتـوو۔
دوبـی: ۲۰۲۵

بـبـنـ . شیعـری سـلام عومـر

بیرتـچوو بـبـنت پـدام
هـرگیز دـم نـبـنجـنی
رـژانـک هـا و اشم نـبی
خـت لـگـگـما بـگونـجـنی

ئـستا هـروـکو گـلاوـژ
ساـی جارـک خـت دـنوـنی
لـبری مـن شـیدای مـانگی و
شـوانـش ئـو دـلاوـنی

بـبـنی خـت بوو ئـزیم
عیشـقـکی جوان دـابـهـنی
هـرگیز دـستـبـردارم نـبی و
خـتم بـدیاری بـبـنی

ئـستا تـ لـنـو ئاسمان و
شوـنـکی پـ لـ نهـنی
مـنیش لـنـو دـزـخی ژین
دـتوـنـی و و رامـدـهـنی.